

Augustae, het groote Vredesaltaar door den Senaat te Rome opgericht en door den keizer in het jaar 9 v. Chr. ingewijd. Het eigenlijke altaar stond binnen een omheining, rijkelijk met reliefs versierd. In twee horizontale banen was deze versiering aangebracht; aan de binnenzijde zag men onderaan verticale gleuven en daarboven guirlandes, aan den buitenkant onderaan een rankenornament en bovenaan allegorische, mythologische en actueele voorstellingen. Actueel van voorstelling zijn de reliefs aan Z. en N.kant, waarop de inwijdingsprocessie is afgebeeld. Men ziet er Augustus zelve omringd door lictoren, gevolgd door priesters en Vestaalsche maagden en dan door de leden zijner familie van jong tot oud; men ziet aan de andere zijde een indrukwekkende rij van senatoren schrijden. Eenvoudig en toch kunstig, rustig en toch vol afwisseling is de groepeerling der figuren, nobel en toch natuurlijk zijn hun houdingen, vol gratie en toch waardig is de plooienvallunner statige toga's. Treffend raak en uiterst aantrekkelijk zijn de kinderfiguren, het kleutertje aan moeders hand, het parmantige jongetje, dat zich toch vastklemt aan vaders toga en zich omwendt naar een reeds zeer zelfbewust grooter meisje, echte, raak geobserveerde kinderen. Van de allegorische voorstellingen is die van Moeder Aarde tusschen land- en zeewind bewaard gebleven in de volle glorie van haar rijke vormen en harmonieuze compositie; het is als een vizioen door Horatius' Eeuwzang opgeroepen. Van Vergiliaanschen geest doordrongen is het mythologische paneel, waarop Aeneas' offer aan de Penaten is voorgesteld, deze zijn gezeten aan den ingang van hun door Augustus nieuw gebouwden tempel; zoo en niet anders stelt men zich bij het lezen van Vergilius' verzen den pius Aeneas voor. De liefde tot de natuur, die ons uit de landelijke poëzie tegenklinkt, spreekt bij deze beeldhouwwerken uit de gevoelige weergave van de kronkelende ranken en weelderige guirlandes, als van trillend leven bezielde en toch geordende tot versierend motief.

Maar behalve een groot kunstwerk is dit monument, het grootste dat ooit voor den vrede is opgericht, tevens een manifest aan het volk. Augustus als eerste onder de burgers, niet als tronend heerscher, Augustus aan het hoofd der priesterschap bij een godsdienstige plechtigheid, Augustus als familie-vader en stichter eener dynastie, daarnaast de senaat in volle waardigheid, het zijn alle punten van zijn politiek program. Van den eerbied voor het verleden, van het geloof in heden en toekomst, die thans Augustus van zijn Romeinen verlangt, getuigen de mythologische en allegorische reliefs. Heel het monument spreekt van het in dien tijd zoo nauw verstrengeld godsdienstig gevoel en nationaal besef.

Even welsprekend zijn de vele portretten van Augustus en de zijnen. Uit vele beeltenissen in brons en marmer kennen wij 's keizers fijn besneden ge-laet, het breede, schrandere voorhoofd, de heldere oogen, den licht gebogen neus, den krachtigen mond en de energieke kin; wij lezen er zijn intelligentie,